

Беларуская мова - у інфармацыйных Тэхналогіях

21-22 кастрычніка ў Менску ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі праходзіў VII Міжнародны кангрэс "Бібліятэка як феномен культуры".

Мы пагутарылі з адным з удзельнікаў Кангрэса, загадчыкам лабараторыі Аб'яднанага інстытута праблем інфарматыкі Нацыянальнай акадэміі навук, кандыдатам тэхнічных навук Юрыем Станіслававічам Гяцэвічам, які выступіў з дакладам на метадычным семінары.

- Спдар Юрась, Вы - вядомы беларускамоўны спецыяліст, які карыстаецца роднай мовай у навуковай дзейнасці і паўсядзённым жыцці. Якой тэме было прысвечана Ваша выступленне на Кангрэсе?

- 22 кастрычніка адбыўся наш выступ па прымяненні і развіцці Універсальнай дзесятковай класіфікацыі (УДК) на беларускай мове. Гэта праца працягваецца ўжо дзевяць год з моманту, калі была атрымана ліцэнзія перакладу УДК на беларускую мову з англійскай ад Цэнтральнага кансорцыяма УДК у Нідэрландах.

Першая версія УДК была апублікавана ў 2012 годзе на сайце, другая версія была надрукавана ў 2016 годзе у выглядзе 90 асобнікаў, якія былі распаўсюджаны па ўсіх асноўных бібліятэках Беларусі. З 2017 па 2020 год было выканана некалькі навуковых прац, удакладненні былі прысвечаны гуманітарным накірункам. Перавыданне УДК адбудзецца ў 2021 годзе. Наш аддзел займаецца перакладам і распрацоўкай тэхнічных сродкаў.

Спадзяюся, што ў 2021 годзе Беларусь атрымае электронную версію УДК, якой змогуць карыстацца ўсе бібліятэкі Беларусі і замежжа, і ўстановы культуры.

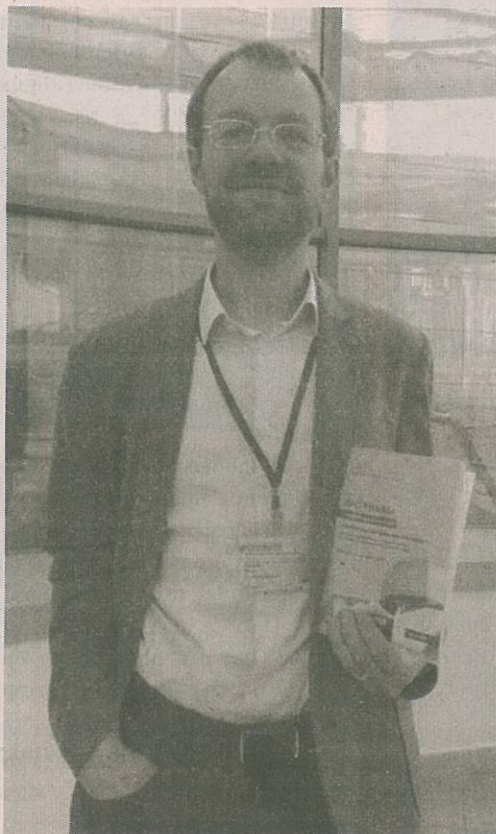
- Патлумачце, калі ласка, падрабязней, чым з'яўляецца УДК і як яна выкарыстоўваецца ў дзейнасці бібліятэк краіны?

- Універсальная дзесятковая класіфікацыя (УДК) - адна з самых выкарыстаных класіфікацыйных схем. Яна шырока прымяняецца ў бібліятэчных каталогах, картатэках, у сістэмах дакументавання і інфармацыйнай падтрымкі ў больш чым 130 краінах свету на 40 мовах.

Універсальная дзесятковая класіфікацыя - гэта мова індэксавання і пошуку інфармацыі, якая ахоплівае ўвесь універсум ведаў.

УДК з'яўляецца ёмкай і падрабязнай класіфікацыйнай з добра вызначанымі назвамі раздзелаў і падраздзелаў, якія пастаянна пашыраюцца і ўдакладняюцца сусветнай супольнасцю навукоўцаў.

Паводле яе прынцыпаў дакладна індэксуюцца розныя віды дакументаў, распрацоўваецца тэрміналагічная

база прадметных абласцей, ствараюцца слоўнікі. Дзякуючы УДК, любы карыстальнік можа пабачыць зафіксаваную ў выданнях панараму ведаў чалавека пра Творцу і Сусвет.

Арыгінальнай мовай УДК на дадзены момант з'яўляецца англійская.

Пераклад УДК на іншыя мовы рэгульна некамерцыйная арганізацыя - Кансорцыюм УДК, які знаходзіцца ў г. Гаага (Нідэрланды).

Міжнародны Кансорцыюм УДК у асобе галоўнага рэдактара Аіды Славік даў станоўчы адказ на запыт супрацоўнікаў Аб'яднанага інстытута праблем інфарматыкі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі пра дазвол перакласці няпоўную версію скарачанага выдання УДК (UDC Summary) на беларускую мову. У выніку ў канцы 2011 г. стала даступнай афіцыйная няпоўная анлайн версія скарачанага выдання УДК (UDC Summary) на беларускай мове, якая ўтрымлівае 2600 класаў

(даступна ў Інтэрнэце па спасылцы <http://www.udcsummary.info/php/index.php?lang=be>).

Такім чынам, у структуру УДК на беларускай мове ўваходзяць дапаможныя табліцы, асноўная табліца і алфавітна-прадметны паказальнік.

Варта адзначыць з вялікай падзякай і ўганараваннем філолагаў, лінгвістаў, праграмістаў, супрацоўнікаў бібліятэк і навуковых устаноў Беларусі і іншых людзей добрай волі, якія спрычыніліся да падрыхтоўкі выдання Універсальнай дзесятковай класіфікацыі на беларускай мове.

Нацыянальная бібліятэка Беларусі, рэспубліканскія і навукова-тэхнічныя бібліятэкі краіны на працягу многіх гадоў выкарыстоўваюць Універсальную дзесятковую класіфікацыю (УДК) для сістэматызацыі дакументаў і арганізацыі тэматычнага пошуку. УДК дазваляе з дастатковай глыбінёй і дэталёвасцю адлюстраваць змест дакументаў, якія паступаюць у бібліятэкі краіны.

Яе магчымасцей дастаткова для паўнавартаснага прадстаўлення нацыянальных дакументаў, а таксама адлюстравання шматграннасці дакументаў крэйзнаўчага зместу.

Выкарыстанне адзінай класіфікацыйнай сістэмы зробіць магчымым здзяйсняць яе метадычнае і тэхналагічнае суправаджэнне на карпаратыўнай аснове, а таксама плённа ўдзельнічаць у рабоце міжнароднага прафесійнага супольніцтва.

*Гутарыла Эла Дзвінская,
фота аўтара.*